

BERGAMASCO

Rasspecifika Avelsstrategier

Detta dokument är sammanställt av:
Jenny Fast och Anita Lindquist
för Rasklubben för Övriga Gårds och Vallhundar
2004

BAKGRUND OCH HISTORIK

" Trots dess styrka så föredrar vargen att undvika sammandrabbning med hunden. Ehuru svagare så reser hunden ragg så snart den känner vittringen av varg. Det är bara denna starka och trogna hund, som vaktar hjordarna på alpernas sluttningar, som vågar stå öga mot öga med en varg och ge sig in i en våldsamt kamp" (v. Tschudis 1853)

Romerska författare beskrev en idealisk fårhund som var vig och tillräckligt modig för att slåss mot en varg. Många tror att detta var Bergamascon. (J.Cunliffe, St. boken om hundar)

Bergamascon kallades länge Alpisk herdehund eller Norditaliensk herdehund. Till för omkring 50 år sedan när fårnäringen ännu var mycket utspridd i norra Italien fann man hundarna i alpina regionen i Aostadalen. Nuvarande namn, Bergamasco Herdehund, ska inte kopplas till orten med samma namn, vilken ofta är vanligt utan till historien om de "Resande Herdarna".

Dessa var betalda herdar som tog ansvar för en hjord åt välsituerade jordägare. Deras uppgift bestod i att ta hjorden till den bästa betesplatsen. De vandrade runt utmed farvägarna och fick uppdrag alltefter säsong och tillgång. Dessa vandrande herdar var vanligen folk från Bergamascodalen och denna funktion kom därför att kallas Bergamasco. Deras hundar som alltid följde med dem kom därefter att så småningom även att nämnas Bergamasco. Herdarna ändrades därför så småningom till nämnas Bergamino. I Bergamascodalen var det vid denna tid svårt att hitta försörjning varför tillsyn av djur var en välkommen syssla. På samma sätt som Bergaminos fanns det Bergamini, kvinnor som mot betalning gick runt och mjölkade korna åt bönderna. Dessa två yrken var mycket specifika för Bergamascodalen.

Även om Bergamasco har blivit mer domesticerad med åren så finns mycket av ursprungligt beteende kvar.

Bergamascon är åskrädd på så sätt att om det åskar så kontrollerar den noga vädret genom fönstret för att se om ljudet överstämmer med vad den ser. Om det stämmer så tar hon skydd i en garderob eller under ett bord. Om det däremot enbart är t.ex. fyrverkerier så går hon tillbaka till sin vanliga plats. I alperna är åskväder en uppenbar fara varför det är en strategi för överlevnad att ta betäckning.

EXTERIÖR- FUNKTION

Bergamasco är en medelstor robust hund, stabilt byggd och välproportionerlig. Helhetsintrycket av kroppsformen skall vara kvadratisk. Detta får på inget vis överdrivas så att hunden blir för kort vilket påverkar den kraftbesparande gången som är så typiskt för rasen. En ung hund ser därför alltid rektangulär ut vilket den ska göra för att i vuxen ålder inte bli för kort och kompakt.

Bergamasco kommer mycket lätt över i galopp vilken den sedan kan behålla under mycket lång tid. Denna gångart är naturligtvis den enda effektiva i starkt kuperad terräng som de italienska alperna.

Bergamasco får aldrig bli en högbent, svanhalsad "elegant" hund. Det rustika utseendet måste eftersträvas och bevaras.

Pälsen består av tre olika kvalitéter som i ettårsåldern bidrar till att de rastypiska tovplattorna börjar formera sig. De breda tovplattorna finns framför allt på de kroppsdelar som bör skyddas mest mot rovdjursangrepp. På benen bildas ofta tunnare band eller snören för att maximera rörligheten. Svansen, som skall bäras flaggande i rörelse, är ofta utan tovor. Pälsen på huvudet är vanligen otovad eller med mycket smala snören. Hundens extremt långa ögonfransar hjälper till att ge fri sikt genom den pannlugg som vanligen helt täcker ögonen. Pannluggens funktion är att skydda för solens starka strålning i snöläge.

Det är mycket viktigt att bevara Bergamascons särart genom att låta pälsen formera sig på ett för rasen naturligt sätt. I dén att frisera Bergamascon som en prydlig Puli ser lika främmande ut som en långhalsad högbent och "elegant" Bergamasco.

Bergamascos färgen kräver en extra förklaring. Alla Bergamascovalpar föds svarta, grå eller grå med svarta fläckar. Inga andra färger är tillåtna. Bergamascons päls ändrar sedan färg alltefter som de växer samt efter klimatpåverkan. De grå med kraftigt markerade svarta fläckar behåller oftast denna färg. De mer homogent grå ljusnar ofta och bli ljust grå till silvervita. De svarta kan behålla sin svarta färg men många blir successivt allt gråare redan under valpstadiet. Andra får strimmor av fawn eller isabell i den svarta pälsen. Helt fawnfärgade Bergamasco är således inte godkända, vilket tyvärr kan missförstås i den svenska översättningen av raststandard. Bergamasco har en merlevariant vilket innebär att det är ytterst viktigt att hålla kontroll på färgerna för att inte riskera dubbling av merlegener. Huruvida fawnfärgen i likhet med några andra raser även kan vara bärare av merlegen finns det ingen beskrivning av eftersom dessa hundar dessbättre är relativt få.

Bergamascons ögon skall vara bruna och ljusheten på ögonen är beroende av vilken färg pälsen får. Man kan således ofta se på ögonens ljushet om en svartfödd valp kommer att bli ljusare eller om han kommer att behålla sin svarta färg. Blå ögon är inte tillåtet och är även en negativ effekt av dubblering av merlegener. Det har dock i några kullar i Europa och USA fötts valpar som haft blå ögon trots att det inte varit någon dubblering. Detta är dock mycket sällsynt och ännu finns inga idéer om orsaken. Dessa hundar används inte vidare i avel i dessa länder.

Bergamasco skall ha en lågt ansatt svans som bäres flaggande i rörelse. Svansen får inte bäras över ryggen men om en hund med korrekt ansatt svans tillfälligtvis t.ex. vid upphetsning bär den högt är detta mer en temperamentsfråga än ett exteriörfel.

BETEENDE-FUNKTION

Bergamasco är en mycket sympatisk hund. Med tanke på sin tidigare funktion som framgångsrik slagskämpe mot vargar är det svårt att förstå den vänliga familjära hund som den är. Får han välja finns han helst där barnen är. Bergamascon är fortfarande en mycket vaksam och energisk, uthållig vakthund som dock aldrig går till frontangrepp. Hundens uppträdande mot ovälkomna främlingar avslöjar dock dess egentliga ursprung som herde- och vallhund. Som sådan så driver den undan fiende och driver vidare hjorden genom att skällande fara runt objektet och om detta inte är tillräckligt nafsas till lite i bakpartiet. Så snart man befriar honom från vaktuppdraget så välkomnar han alla främlingar. Han är heller ingen särpräglad "enmanshund" som många herdehundar beskrivs vara.

Bergamascon har en mycket starkt inbyggd vallningsinstinkt på så sätt att han vill samla ihop boskapen till en liten kompakt samling. På samma sätt som de flesta andra vallare är han mycket nöjd om han lyckas samla konststycke med människor.

Bergamascon genomgår vanligen en "tonårskris" på så sätt att han helt plötsligt i 7-9 månaders ålder tappar sitt tidigare kavata självförtroende. Han kan börja backa för vissa främlingar, gläfsa över något som han upplever obehagligt. Problemet går dock över på en till två månader, varefter han återfår sitt trygga jag.

FYSIK-FUNKTION

Bergamasco räknas som en rustik, uthållig, hållbar och frisk ras.

Medellivslängden är beräknad till lite drygt 12 år. Det är dock inte ovanligt att träffa 15-16-åriga Bergamascos. De har då vanligen uttalade ålderskrämpor som dålig syn och hörsel.

Bergamascon föds alltid med sporrar bak, ibland även dubbla. Sporrarna bör tas bort av veterinär under de första levnadsdagarna.

Inavel. De valpar som nu föds i Sverige har en inavelsgrad på 9,6%. Bergamasco är en numerärt liten ras i alla länder och som i många andra raser så finns det ett par olika inriktningar om hur en Bergamasco ska se ut. Det finns således två olika typer av Bergamasco varav endast den ena f.n. är representerad i Sverige. Planerna är att i Sverige komma ner till de inavelsmål som SKK föreskriver. För att tillföra rasen helt nya linjer så har en Bergamascohane blivit inregistrerad med hjälp av SGVK. Därutöver har en ny tik att importeras från Italien till Sverige senare under 2003.

Sjukdomar. Trots frekvent och nära kontakt med uppfödare i Italien, England, Finland och USA så har hon inte kommit på några sjukdomar som skulle vara typiska för rasen. Den är allmänt sedd som en frisk ras.

För att rasen även framledes skall kunna bibehållas som en frisk och sund ras i Sverige så krävs mycket samarbete med övriga Europeiska länder för att tidigt uppmärksamma eventuella tecken på sjukdomar.

Det har inte framkommit hitintills att rasen har några fysiska problem med HD eller AD vilket innebär att det för närvarande inte finns några planer för något åtgärdsprogram för detta. Utvecklingen kommer dock att noggrant följas för att vidta åtgärder om problem uppmärksammas.

KLUBBENS MÅL

F.n. (hösten 2003) finns endast 9 vuxna Bergamasco i Sverige varav endast 3 är tikar. Dessutom finns ytterligare 8 unghundar och valpar varav 4 tikar.

Bergamasco är således en mycket liten ras i Sverige varför ett mycket nära samarbete med andra länder är nödvändigt. Det är väsentligt, dels för utbyte för avel men främst för utbyte av kunskap och erfarenheter av rasens utveckling.

-fortsatt kontakt med övriga Europeiska länder för kunskapsutbyte och samarbete om avelsmaterial

De valpar som finns nu är födda i Sverige har en inavelsgrad på 9,6%. För att komma ner till den uppsatta högsta inavelsgrad som SKK rekommenderar är det viktigt att verka för att fler blodslinjer finns parallellt

-målsättningen är att fram till 2010 få minst 3 separata linjer jämsides

Den svenska standardöversättningen gällande färgen är missvisande och har bl.a. bidragit till att 2 "felfärgade" finska Bergamascos blivit Internationella Champions. Trots flera påpekande om problemet har det inte gått att rätta till skrivningen.

-i samarbete med övriga europeiska rasklubbar verka för att ENCI godkänner att ett förtydligande kommer till stånd i den italienska standarden så inga missförstånd kan uppstå i översättning till andra språk

Kunskap och råd har inhämtats från:

Kennel dell´Albera, Maria Andreoli, Italien

Kennel Silverpastori, Donna de Falcis, USA

Kennel Chique, Reyna Knight, England

samt gällande färgproblemen har vi haft kontakt och fått kunskap och råd av:

Kennel Rastafellow´s, Eija Vehviläinen, Finland